

ข้อความในบทนี้ จะเขียนเป็นทำนองรายงานความก้าวหน้าของคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อเนื่องจากบทที่ได้เขียนไว้ในเศรษฐศาสตร์อนุสรณ์ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๑

นักศึกษาใหม่

ในปีการศึกษา ๒๕๑๒ มีนักศึกษาใหม่ ซึ่งผ่านการสอบแข่งขัน จัดโดยสภาการศึกษา ฯ มาเข้าศึกษาในคณะเศรษฐศาสตร์ภาคปกติ ๒๐๒ คน ภาคค่ำ ๒๗๕ คน ผู้ที่สอบได้คะแนนเยี่ยมในภาคปกติ ได้คะแนนในการสอบแข่งขันนั้น $320/400$ หรือ ๘๐% และมีจำนวนที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ ๗๐% ขึ้นไป ๘ คน ผู้ที่สอบได้คะแนนต่ำสุดได้คะแนน $227/400$ หรือ ๕๕.๕%

นักศึกษาใหม่ภาคค่ำที่สอบแข่งขันเข้ามาได้คะแนนสอบแข่งขันสูงสุด $276/400$ หรือ ๖๙% มีผู้ได้คะแนน ๗๐% ขึ้นไป ๔ คน และผู้ที่สอบได้คะแนนต่ำสุดได้ $266/400$ หรือ ๕๔%

คะแนนของนักศึกษาใหม่ทั้งภาคปกติและภาคค่ำนี้ นับว่าดีกว่าคะแนนนักศึกษาใหม่ในปีก่อน ๆ ซึ่งทั้งในส่วนสูง ส่วนต่ำ และส่วนรวม ดีขึ้นมาเรื่อย ๆ ในระยะ ๔ - ๕ ปีที่แล้วมา เลขาริการสภาการศึกษาแห่งชาติ บอกพวกเราว่า ในส่วนรวมแล้วนักศึกษาใหม่ของเรามีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยโดยทั่วไปของนักศึกษาที่เข้ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร แม้ว่าเรา

ยังเป็นรองอยู่บางคณะ บางมหาวิทยาลัย ก็เป็นรองอยู่น้อยคณะ เช่น คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ เป็นต้น นักศึกษาใหม่ในปี ๒๕๑๒ นี้ เลือกเข้าคณะเศรษฐศาสตร์ มธ. เป็นอันดับหนึ่งหรืออันดับสอง ภาคปกติ ๑๔๑ คน หรือ ๖๙.๘๐% (ปี ๒๕๑๑ = ๕๒.๘๐%) ภาคค่ำ ๑๖๗ คน หรือ ๖๐.๗๓% (ปี ๒๕๑๑ = ๖๑.๗๕%) แสดงว่าส่วนใหญ่ของนักศึกษาใหม่ของเรา มุ่งจะเรียนเศรษฐศาสตร์ตั้งแต่แรกเริ่ม

สถิติข้างต้นนี้ ให้กำลังใจแก่คณะบดีและคณาจารย์ยิ่งนัก

นักศึกษาชั้นปริญญาตรีปีที่ ๒ - ๓ - ๔

อาจารย์ต่าง ๆ มากท่านด้วยกันทั้งไทยและฝรั่ง ถือเป็นหลักปฏิบัติ ที่จะรายงานการสอนประจำภาค ประจำวิชา ให้คณะบดีทราบ หลายท่านทำเป็นลายลักษณ์อักษร บางท่านก็รายงานด้วยวาจา ผมมีความยินดีที่จะกล่าวว่า โดยทั่วไปคณาจารย์มีความพอใจในความก้าวหน้าของนักศึกษาแต่ละรุ่น เช่น รุ่นปี ๔ ปีนี้ ท่านก็กล่าวกันเป็นเอกฉันท์ว่า ระดับความรู้ดีกว่ารุ่นปี ๔ ปีที่แล้ว ครั้นไล่ไปถึงปี ๓ และปี ๒ ก็ได้ความว่าดีขึ้นกว่าปี ๓ และปี ๒ ปีกลายตามลำดับ ภาคค่ำก็ทำนองเดียวกัน ผมสรุปมาให้ฟังจากรายงานมากมายด้วยกัน ใครไม่เชื่ออยากดูหลักฐานจริง ๆ ก็มาขอดูได้ และเมื่อเป็นจริงอย่างนี้ ภาวะอย่างนี้แหละที่เราเรียกได้เต็มปากว่า การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยนี้เจริญขึ้นจริง และคณะบดีกับคณาจารย์ก็ปลื้มใจ

แต่ความปลื้มใจนี้ ปลื้มได้แต่เฉพาะส่วนรวม ถ้าพิจารณาจริง ๆ ลงไป ในส่วนย่อยแล้วยังปลื้มไม่ลง เพราะยังมีอีกหลายคนนักในแต่ละรุ่น แต่ละปี

ที่ยังขาดคกบกวร่องอยู่มาก ทางคณาจารย์ก็ยังมีน้อย จะช่วยแก้ปัญหาคให้แต่
ละคนก็ยังไม่ทำได้ ฉะนั้นคณบดีจึงขอวิงวอนนักศึกษาเหล่านี้ซึ่งยังมี “ขาด”
หรือ “ตก” อยู่มากในผลสอบที่ประกาศไป ใหพยายามช่วยตัวเองให้มาก
ที่สุดเท่าที่จะมากได้ ใครต้องการใหช่วยเหลือเป็นพิเศษเช่นในค่านจ้จชั้นพิเศษให
ให้มีการทบทวนวิชาพิเศษให ทางคณาจารย์จะจัดให ขอใหร้องเรียนขึ้นมา

โครงการใหม่

ในอนสุรณศเรษฐศาศตรปีทีแล้ว ผมได้แสดงควมหวังว่า คณะศเรษฐศาศตร
จะไ้เริ่มโครงการในปีใหม่นี้สองโครงการ ทั้งสองโครงการนี้ไ้เริ่มแล้ว
กับยังมีโครงการที่สามตามมาด้วย

โครงการใหม่โครงการแรก ไ้แก่โครงการอาสาสมัครชั้นบัณฑิต ซึ่งสภา
มหาวิทยาลัยและสภาการศึกษาแห่งชาติ ไ้ให้ความเห็นชอบแล้ว และแม้ว่า
คณะศเรษฐศาศตรจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ บรรดาคณาจารย์จากคณะ
อื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยไ้ร่วมใจกันช่วยดำเนินการให้คำปรึกษาและตรวจตรา
เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงเริ่มไ้เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ หลังจากไ้คัดเลือก
เลือกบัณฑิตอาสาสมัครจากมหาวิทยาลัยธรรมศาศตรมาได้ ๑๘ คน ทำการ
อบรมอยู่สองเดือน แล้วบัณฑิตอาสาสมัครทั้ง ๑๘ คนไ้แยกย้ายกันไปปฏิบัติ
งานเป็นครูในโรงเรียนต่าง ๆ ในชนบท ตั้งแต่แม่สะเรียงลงไปถึงสุโขงไกล
เชียงรายลงไปถึงพังงา ภาคตะวันตกไปอยู่สองอำเภอในกาญจนบุรี และใน
ภาคอีสานก็มีบัณฑิตไปปฏิบัติอยู่หลายจังหวัด คือ หนองคาย ขอนแก่น
ร้อยเอ็ด และบุรีรัมย์ ในระหว่างเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน ๒๕๑๒ คณะ
ไ้จัดอาจารย์ไปเยี่ยมและตรวจงานของบัณฑิตเหล่านี้โดยทั่วถึงกัน ปรากฏว่า

บัณฑิตของเราไปปฏิบัติงานได้ผลดีทุกคน แต่มีหลายคนที่ได้รับการลำบาก
นานาประการ ซึ่งคณะพยายามจะบรรเทาทุกข์ให้มากที่สุดที่จะกระทำได้

งานอีกโครงการหนึ่งซึ่งได้เริ่มในปีการศึกษา ๒๕๑๒ นี้ คืองานอำนวยความสะดวก
การศึกษาปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ เรียนเต็มเวลาและเรียนเป็นภาษาอังกฤษ
โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือส่วนใหญ่ จากมูลนิธิร็อกเฟลเลอร์และกระทำ
เพื่อสนองความต้องการของรัฐบาล (โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย) ในด้าน
ผลิตอาจารย์ และในขณะเดียวกันก็มุ่งส่งเสริมคุณภาพวิชาการเศรษฐศาสตร์
ในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับยุโรปหรือสหรัฐอเมริกา นักศึกษาต้องผ่านการ
คัดเลือกโดยการสอบพื้นความรู้เศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
และเมื่อผ่านการคัดเลือกมาแล้วจะได้รับทุนการศึกษาเป็นเวลาสองปี ทุนละ
ห้าหมื่นบาทสำหรับสองปี มาตรฐานการศึกษาพยายามจะยกให้สูงเท่าเทียม
มหาวิทยาลัยที่ดีๆ ในโลก สำหรับปีแรกนี้มีนักศึกษาผ่านการคัดเลือก ๑๖ คน
มีผู้ศรัทธาสนับสนุนให้ทุนการศึกษาเพื่อการนี้เป็นอันมากจนเหลือเพื่อ

เมื่อได้จัดการเรื่องหลักสูตรปริญญาโทภาคอังกฤษแล้ว คณะได้หวนกลับ
มาพิจารณาหลักสูตรปริญญาโทภาคไทย และได้ตั้งกรรมการคณะหนึ่งขึ้น
พิจารณาปรับปรุงสังคายนา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมคุณภาพให้สูง
ยิ่งขึ้น แต่ยังมีหลักการที่จะอำนวยให้นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถไปประกอบ
อาชีพได้ในขณะที่ศึกษาอยู่ โครงการนี้คาดว่าจะร่างสำเร็จทันออกใช้ในต้นปี
การศึกษา ๒๕๑๓

ตั้งแต่นั้นต่อไปสักสองสามปี คณะไม่มีนโยบายที่จะขยายงานใหม่ออกไปอีก
แต่จะพยายามปรับปรุงงานปัจจุบัน ทั้งชั้นปริญญาตรี และชั้นสูงกว่าปริญญา
ตรีให้ดียิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาในการ

เรียน ซึ่งจะทำให้ดียิ่งขึ้น เมื่อมีอาจารย์ประจำมากพอ ฉะนั้นงานที่ควรจะมี
มุ่งกระทำในขั้นนี้ คือ การผลิตอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง การขยายสถานที่ให้เหมาะ
แก่การศึกษาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มากกลุ่ม ส่วนงานในโครงการอาสาสมัครชั้นบัณฑิต
ก็จะขยายให้กว้างขวางออกไป ทั้งในด้านรับบัณฑิตจากสถาบันอื่นเข้ามา
และในด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาสมัครในชนบทด้วย

คณาจารย์ประจำ

ในปีการศึกษาปัจจุบันนี้ ปริมาณส่วนรวมของอาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงาน
อยู่ในคณะต้องลดลงไปอีก เพราะมีอาจารย์ชั้นผู้น้อยได้รับทุนไปศึกษาต่อใน
ประเทศต่าง ๆ ถึง ๙ คน แต่ได้รับอาจารย์ใหม่มารวมทั้งสิ้น ๘ คน เป็นผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งนั้น รวมทั้งที่สำเร็จจากออสเตรเลียมาหนึ่งคน ใน
จำนวน ๘ คนนี้ ต้องส่งไปฝึกภาษาอังกฤษเต็มวัน และไปปฏิบัติงานด้านอื่น
ซึ่งเป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยเสียหลายคน จึงทำให้จำนวนอาจารย์ชั้น
ปริญญาตรี ซึ่งปฏิบัติงานในคณะเต็มเวลานั้นน้อยลง แต่อาจารย์ที่ไปฝึกและ
ปฏิบัติงานด้านอื่น ก็ได้เสียสละเวลาร่วมกันกับอาจารย์ประจำอื่น ๆ มาช่วยทบทวน
นักศึกษาปริญญาตรีทั้งภาคปกติ และภาคค่ำ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์
ตามเคย

ตั้งแต่เริ่มส่งอาจารย์ไปศึกษา ณ ต่างประเทศเป็นเวลาสามสี่ปีมาแล้ว ได้มี
อาจารย์ที่เรียนสำเร็จชั้นปริญญาโทกลับมาปฏิบัติงานสี่คน และอาจารย์เหล่านี้
ได้พยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอุทิศตนตามความมุ่งหวังแต่เดิม ทำให้
คุณภาพของงานในคณะดียิ่งขึ้นกว่าก่อน ในระยะหกเดือนข้างหน้าคาดว่าจะมี
อาจารย์ปริญญาโทกลับมาปฏิบัติงานอีกสามคน และอาจจะได้อาจารย์ใหม่วุฒิ

ปริญญาตรีจากออสเตรเลียมาช่วยอีกสองหรือสามคน คงจะเป็นประโยชน์แก่
งานของคณะมาก แต่อาจารย์วุฒิปริญญาเอกที่จะกลับมาปฏิบัติงานนั้น คงจะ
ต้องรอต่อไปอีกสักสองสามปี จึงจะมีจำนวนมากพอใช้ในขั้นต้น ในขั้นนี้ยัง
ต้องพึ่งอาจารย์มุลินีร็อกเฟลเลอร์และอาจารย์พิเศษอยู่มาก

อาจารย์ประจำทั้งที่มีอาวุโส และอาจารย์ชั้นโทชั้นตรีได้แบ่งหน้าที่กันไป
ปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะผ่อนภาระของคณบดีไปได้บ้าง ยังกระทำถูกต้องตาม
หลักการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ หลักการนี้เป็นหลักการที่ดี
เพราะงานที่สำคัญเช่นงานอำนวยการศึกษาชั้นสูงนี้ ไม่ควรที่จะผูกพันมั่นคง
อยู่กับผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ อนิจจังเป็นของไม่เที่ยง การกระจายความรับผิด
ชอบจะป้องกันความเสียหายต่างๆ ได้ และเป็นประกันความมั่นคงในหมู่คณะ
ได้อย่างดี ด้วยเหตุนี้คณาจารย์และข้าราชการในคณะจึงได้รวบรวมกันเป็น
กรรมการคณะต่าง ๆ เพื่อแบ่งความรับผิดชอบกันไป การปฏิบัติงานแบบ
คณะกรรมการนั้นก็มิชอบที่จะต้องป้องกันมิให้เกิดเสียหายขึ้นได้ เพราะเมื่อจัด
เป็นรูปคณะกรรมการแล้ว บางทีกรรมการก็เกี่ยงกันเอง ไม่มีใครรับผิดชอบ
และส่วนมากมักจะทำงานล่าช้า เพราะมัวแต่จะรอประชุมกัน แต่ในคณะ
เศรษฐศาสตร์เราจัดงานกันเป็นคณะกรรมการนี้ ได้ย้าหน้ากันว่าจัดเพื่อแบ่ง
หน้าที่กัน ไม่ใช่เพื่อประชุมกันอย่างเดียว ฉะนั้นเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็รู้สึก
ได้ทำงานกันเข้มแข็งพอใช้ถูกต้องตามหลักการ

การก่อตั้งกรรมการต่าง ๆ ปฏิบัติงานของคณะเศรษฐศาสตร์นี้อาศัยหลัก
ประชาธิปไตยอยู่บ้าง กล่าวคือ คณาจารย์และข้าราชการตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไป ใช้
สิทธิเลือกตั้งคณะกรรมการกลางขึ้น ๔ คน ผสมกับคณบดีและเลขานุการคณะ
ซึ่งเป็นกรรมการกลางโดยตำแหน่ง คณะกรรมการกลางนี้อาศัยอำนาจจากการ

ที่ได้รับเลือกตั้งมาทำการมอบหมายงานให้แก่อาจารย์ต่าง ๆ ซึ่งจัดไว้เป็นคณะ ๆ ตามหน้าที่ กรรมการคณะต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกลางได้จัดตั้งขึ้นมีดังนี้

- ๑ กรรมการพิจารณาหลักสูตรปริญญาตรี
- ๒ กรรมการโครงการปริญญาโทภาคภาษาอังกฤษ
- ๓ กรรมการปรับปรุงหลักสูตรปริญญาโทภาคภาษาไทย
- ๔ กรรมการรับเข้าศึกษา (พิจารณาผู้เข้าใหม่รวมทั้งการย้ายคณะ ย้ายภาค)
- ๕ กรรมการอำนวยการศึกษา (เชิญผู้บรรยาย จัดตารางสอน ฯลฯ ฯลฯ)
- ๖ กรรมการทบทวนวิชา (จัดสอนทบทวนเป็นหมู่ ๆ)
- ๗ กรรมการทุนการศึกษา
- ๘ กรรมการงบประมาณ
- ๙ กรรมการสวัสดิการ
- ๑๐ กรรมการห้องสมุดคณะ

คณะกรรมการห้องสมุดคณะมีนักศึกษาส่งผู้แทนมาร่วมเป็นกรรมการช่วย และคณะกรรมการทุนการศึกษามีผู้แทนนักศึกษาเป็นที่ปรึกษา ต่อไปเมื่อนักศึกษาพร้อมที่จะเข้าร่วมงานกับอาจารย์และข้าราชการโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น ก็จะขยายวงบทบาทของนักศึกษาให้กว้างขวางขึ้นโดยมิให้เสียหายแก่การเรียน ถ้า นักศึกษามีความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้ ให้ทำบันทึกเสนอประธานคณะกรรมการกลาง

คณะกรรมการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในคณะ และมีหน้าที่เน้นหนักไปในเชิงบริหารงาน ส่วนคณะกรรมการประจำคณะ ซึ่งมีอยู่ตามกฎหมายนั้น ก็ยังคงดำเนินการอยู่ ประชุมกันเดือนละ

ครั้งเป็นประจำ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ในด้านนโยบายมากกว่าการบริหาร และมีอาจารย์พิเศษมาร่วมเป็นกรรมการด้วย ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์อาวุโส ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ๒๕๑๒ นี้เป็นต้นมา สมาคมเศรษฐศาสตร์บัณฑิต มธ. ได้ส่งกรรมการผู้แทนสมาคมมาประชุมกรรมการประจำคณะมิได้ขาด และเมื่อสมาคมมีการประชุมกรรมการกัน คณะก็ส่งอาจารย์ไปร่วมประชุมด้วย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดียิ่งขึ้นระหว่างสมาคมกับคณะ

คติประจำปี

ในบทความซึ่งเขียนให้นักศึกษาอ่านนี้ ผมขอจบด้วยคำปราศรัยกับนักศึกษาชั้นครูกับศิษย์สักสองสามข้อ

ข้อแรก ผมอยากจะขอบคุณนักศึกษาทั้งหมด ที่ได้เล่าเรียนและประพฤติดีตลอดมาทำให้ครูบาอาจารย์และคณะดีภาคภูมิใจพอใช้ ที่เขียนไว้ว่าพอใช้นั้นก็เพราะการเล่าเรียนและความประพฤติของนักศึกษานั้น ในส่วนรวมอาจจะนับว่าดีได้ แต่พวกเรายังมีข้อบกพร่องอยู่มาก เฉพาะอย่างยิ่งในวิชาที่พวกเรามักจะสอบตกกันมาก ๆ (เห็นจะไม่ต้องระบุวิชา) ผมสอบดูแล้วปรากฏว่าเป็นเพราะคณะและมหาวิทยาลัย ไม่สามารถจัดการให้ดีพอสัก ๑ ส่วน แต่อีก ๓ ส่วน เป็นเพราะนักศึกษามักจะละเลยวิชาชั้นปีต้น ๆ พอสอบไล่พลาดพลั้งไปแล้ว ก็ไม่หวนกลับไปเรียนซ้ำเพื่อให้สอบไล่ได้ กลับไปเรียนวิชาชั้นสูง ๆ ต่อไป เมื่อไม่เข้าชั้นเรียนวิชาที่ยังสอบตกอยู่ในชั้นต่ำ และไม่มีโอกาสทำแบบฝึกหัดหรือสอบซ่อม เวลาเข้าสอบไล่แก่นักศึกษานั้น ๆ ก็ย่อมยากนักที่จะสอบไล่ได้ การสอบตกในวิชาชั้นต่ำ ๆ เป็นการเรื้อรังนี้ มักจะสะสมเป็นคินพอกหางหมู ยิ่งวันนานก็ยิ่งแก้ไขยากขึ้นทุกที ฉะนั้นใครจะขอแนะให้พยายาม

แก้ไขข้อนี้เสียให้เรียบร้อยไป ถ้าแก้ไขด้วยตนเองได้ก็ดี แต่ถ้ามีความเห็นจะ
ให้คณาจารย์ช่วยเหลืออย่างไร เช่น ถ้าตกกันใตวิชาใดมาก ๆ จะเข้าชื่อกัน
เสนอให้จัดการทบทวนวิชานั้นเป็นพิเศษ สำหรับผู้ที่ยังสอบไม่ได้ ผมก็ยินดี
รับฟังและจะจัดการให้เท่าที่จะสามารถทำได้

ข้อต่อไป ใครจะขอบคุณนักศึกษาอีกที่มีความอดทนเล่าเรียนทั้ง ๆ ที่คณะ
เศรษฐศาสตร์นี้ กำลังขาดแคลนสถานที่อย่างหนัก ข้อนี้จะเป็นข้อบกพร่อง
ของผมเองก็ได้ เพราะมีว่แต่ขยายงานของคณะ ไม่ขยายสถานที่ มีข้อแก้ตัว
อยู่เพียงแต่ว่าระหว่างที่ขยายงานนี้ ถ้าเริ่มขยายสถานที่เข้าจะต้องรื้อตึกเก่าย้าย
ไปอาศัยที่ไหนชั่วคราว รอจนตึกใหม่เสร็จแล้วจึงจะสบายขึ้น ผมเกรงเหลือ
เกินว่าในระหว่างรื้อตึกใหม่เสร็จนั้น งานที่กำลังขยายอยู่จะชุลกชุลกเสียหายได้
ข้อเกรงนี้อาจจะไม่ถูกต้องนัก แต่ก็เพราะเกิดเกรงขึ้นมา จึงยังไม่ยอมขอตึก
ใหม่ ไม่ใช่แต่นักศึกษาเท่านั้นที่เดือดร้อน อาจารย์ประจำทั้งหลายก็ต้องอด
ทนกับความคับแคบเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามข้อนี้กำลังอยู่ในความดำริของ
มหาวิทยาลัย และคงจะมีทางผ่อนปรนได้ในไม่ช้า

ข้อสุดท้าย ขอยกเอาถ้อยคำที่เคยเขียนไว้มาเขียนซ้ำอีกเป็นการเทศนา
ประจำปี

นักศึกษาและเศรษฐศาสตร์บัณฑิตทั้งหลาย จงเจริญด้วยจตุพพะเถิด
คือ จงมีปัญญาความรอบรู้ จงมีความเพียรมานะอดุสสาหะในการงาน จงมีสติ
ยังคิด ประพฤติตนแต่ในทางที่ชอบ หลีกเลียงทางแห่งความย่ำแย่ในลาภยศ
ศฤงคารซึ่งไม่ชอบด้วยทำนองคลองธรรม และจงกอร์ปด้วยความเมตตากรุณา
ช่วยเหลือผู้ที่ยากเข็ญอ่อนแอ และแม้แต่ผู้ที่ท่านคิดว่าเป็นศัตรูของท่านในการ
ประพฤตินี้ ประพฤติชอบนี้ นักศึกษาและบัณฑิตจะต้องทรงไว้ซึ่งความกล้า

หาญ เข้มแข็ง เฉพาะอย่างยิ่งในกาละ และเทศะปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยความ
ลุ่มหลงเห็นผิดเป็นชอบทั่วไป แต่ไม่ควรจะลืมว่า ถ้าได้ปฏิบัติให้เกิดพลังทั้ง
สี่ประการแล้ว ความกลัวนานาประการจะซัดหายนได้โดยง่าย และความกล้า
หาญจะเกิดขึ้นแทน นักศึกษาและบัณฑิตทั้งหลายจงรักษาความดีไว้ให้มัน
เสมือนเกลือรักษาความเค็มไว้ได้ และขอได้ยี่สิบนั้นเถิดว่า ใครจะประพฤติ
อย่างไร จะร้ายวอยอย่างไร จะชักชวนเราให้ทำอะไรที่ไม่ชอบก็ตาม เราจะ
ปฏิบัติของเราแต่ในทางที่ชอบธรรม เพื่อให้ให้นักศึกษาและเศรษฐศาสตร์
บัณฑิตทรงไว้แต่ความเจริญด้วยสัจย์สุจริตธรรม เป็นที่รักนิยมแก่ฟ้าดิน
ตลอดไป

ตีพิมพ์ใน อนุสรณ์เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ๒๕๑๒